

Töreboda kommun

Strategiplan för folkhälsoarbete 2011-2014

Töreboda
kommun

Folkhälsa

En god folkhälsa är en angelägenhet för såväl den enskilda individen som för hela samhället då invånarnas hälsa är en förutsättning för en hållbar utveckling och tillväxt. En god folkhälsa kännetecknas av god livskvalitet, hög medellivslängd, låg sjuklighet och jämlikhet i befolkningen. Folkhälsan är generellt god men inte jämnt fördelad. Människans nära sociala relationer och livsstil påverkar hälsan. Men samhällets sociala, ekonomiska och miljörelaterade förhållanden avgör individens möjligheter att ta ansvar för sin hälsa.

Töreboda kommun bedriver sedan många år ett tvärsektoriellt folkhälsoarbete i samverkan med Västra Götalandsregionen. Arbetet leds av folkhälsorådet som består av folkhälsoplaneraren samt förtroendevalda från Töreboda kommun och Hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg. Avsikten med en samverkan mellan Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen i folkhälsofrågor är ett bättre resursutnyttjande och en större genomslagskraft. Det lokala folkhälsoarbetet skall enligt avtalet innefatta målinriktade, organiserade, hälsofrämjande och primärpreventiva sjukdomsförebyggande insatser riktade till hela befolkningen eller utvalda grupper.

Ansvar

Ansvar för det praktiska arbetet med att uppnå folkhälsoplanens långsiktiga delmål vilar på kommunstyrelsen och förvaltningar inom Töreboda kommun, primärvård, tandvård, myndigheter, näringsliv, föreningar samt frivilligorganisationer.

Den långsiktiga folkhälsoplanen skall ses som ett stöd i arbetet med att integrera folkhälsoarbetet i den ordinarie verksamheten. Planen är också tänkt som ett verktyg för att koordinera och uppmuntra tvärsektoriell samverkan.

Folkhälsorådet ska i samarbete med interna och externa aktörer initiera, implementera, samordna ett lokalt folkhälsoarbete.

Underlag

Grunden för Folkhälsoplan 2011-2014 finns i det samverkansavtal som Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen gemensamt tagit fram och undertecknat. Underlag för folkhälsoplanen är följande: *Processdag 2010 för revidering av Folkhälsoplan*, behovsunderlag 2011, Törebodas vision 2020 samt nationella och regionala inriktningsdokument för folkhälsa. Dessa dokument är följande:

Nationellt

Sverige har sedan 2003 en nationell folkhälsopolitik där övergripande målet är följande: *Att skapa samhälliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*. Till det övergrinade målet finns elva målområden. Dessa fokuserar på faktorer i samhället som påverkar folkhälsan, det vill säga livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. I Folkhälsopolitisk rapport 2010 beskriver folkhälsoinstitutet vilka utmaningar som finns i folkhälsoarbetet på nationell nivå samt rekommendationer och förslag på hur arbetet kan bedrivas.

Regionalt

Vision Västra Götaland – Det goda livet

Folkhälsopolitisk policy med i Västra Götaland som har ett främjande perspektiv och vill minska ojämlikheterna i befolkningen. i denna policy finns ett antal utmaningar som presenteras nedan

1. Jämlika och jämställda livsvillkor
2. Trygga och goda uppväxtvillkor
3. Livslångt lärande
4. Ökat arbetsdeltagande
5. Åldrande med livskvalitet
6. Goda levnadsvanor

Skaraborg

Invånarna i Skaraborg ska ha bäst hälsa i Sverige år 2020

Strategisk plan för folkhälsoarbete i Skaraborg.

Lokalt

Törebodas vision.

Töreboda – den trivsamma kommunen med medskaparanda och dialog i centrum

Kunskapsutveckling och utbildning

Andelen elever med godkända betyg ska öka

Andelen elever med genomförd gymnasieutbildning samt andelen elever som läser vidare på högre utbildning skall öka

Näringsliv och arbetsmarknad

Utveckla attraktiva boende- och livsmiljöer för alla åldrar

Utveckla möjligheterna att resa kollektivt och enskilt inom, till och från, kommunen. (Bredband, infrastruktur i vidare bemärkelse

Kommunikation, boende och miljö

Rätt till Utveckla attraktiva boende- och livsmiljöer för alla åldrar

Utveckla möjligheterna att resa kollektivt och enskilt inom, till och från, kommunen. (Bredband, infrastruktur i vidare bemärkelse

Enligt behovsunderlag 2011 som är framtaget av Hälso och sjukvårdskansliet så är de stora utmaningarna för Töreboda kommun bland annat hög arbetslöshet, barn som lever i familjer med låg medelinkomst samt en något lägre behörighet till gymnasieskolan än i övriga Skaraborg. Med bakgrund av detta har vi valt att prioritera och arbeta utifrån den utmaning som främst representerar de utmaningar som Töreboda kommun har att arbeta med utifrån ett främjande och förebyggande perspektiv. Denna utmaning är *trygga och goda uppväxtvillkor* och beskrivs på

följande sätt i policyn: *Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa.* Vi i Töreboda beskriver övergripande utvecklingen av detta arbete utifrån punkterna nedan:

- Stödja barn och ungdomar samt deras föräldrar
- Senarelägga debuten och minska bruket av alkohol, narkotika, tobak och dopning bland ungdomar.
- En trygg och hälsofrämjande miljö i förskola och skola. Miljön ska syfta till att långsiktigt främja elevernas fysiska och psykiska hälsa
- Utveckling av kostarbetet
- Motivera och förbereda ungdomar så att de står till arbetsmarknadens förfogande
- Utveckla arbetet med kultur och hälsa
- Synliggöra arbetet för invånarna och göra de delaktiga i de processer som pågår
- Implementera tankarna gällande *utbildningen att stämna i bäcken.*

Implementera utbildningen *bättre stämna i bäcken än i ån*

Vi har deltagit i utbildningen med Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog som handlar om att räkna på vad vi tjänar på att arbeta med tidiga insatser. Detta betyder att det är först när vi ser kostnaderna som vi kan ta de strukturella tagen.

Möjligheten för oss att bedriva ett framgångsrikt folkhälsoarbete skapas genom att vi förändrar vårt tankesätt kring budgetarbete. Utbildningen ställer frågor som vad är kostnaden för att människor marginaliseras och ställs utanför samhället? Vilka blir konsekvenserna? Kommunen investerar i barn och ungdomar, det är därför viktigt att vi fortsätter att hjälpa och förebygga på ett tidigt stadium så att dessa barn och ungdomar kan få ett bra liv och därigenom bidra till ett gott samhälle. Grunden för vårt folkhälsoarbete blir delvis att lägga grunden på vårt arbete utifrån denna utbildning och arbeta med att belysa och implementera detta tankesätt och därigenom skapa större utrymme och möjligheter för tidiga insatser.

Uppföljning

Respektive verksamhet följer upp eller utvärderar sitt arbete årligen.

Detta sammanfattas sedan och ligger som grund för att de långsiktiga målen följs upp senast 2014 och revideras därefter utifrån de statistikunderlag och de behov som då föreligger.

Folkhälsoplan- 2012

Inledning

Föreliggande rapport är en plan över hur folkhälsoarbetet är planerat att bedrivas under 2012 i Töreboda kommun. Planen avser att gälla för aktörer i kommunen som bedriver folkhälsoarbete i samverkan med folkhälsorådet och ska vara ett stöd och målriktning i detta arbete. Folkhälsoarbetet i Töreboda kommun bedrivs i samverkan med Västra Götalandsregionen i syfte att samordna resurser för folkhälsoarbetet. Det centrala organ för detta är folkhälsorådet som har funnits sedan 1996. Rådet består av politiker och tjänstemän från kommunen och hälso- sjukvårdsnämnd 10. Folkhälsorådets uppgift är att implementera ett hälsofrämjande tankesätt i nämnder och förvaltningar. Arbetet grundas på kunskap om kommuninvånarnas hälsosituation, det ska vara politiskt förankrat, bedrivs kontinuerligt, vara tvärasektoriellt och långsiktigt.

Det bör förklaras att planen avser att belysa utvecklingen av folkhälsoarbetet. Planen tar inte upp tidsdimensionen vilket gör att det ”osynliga folkhälsoarbetet” som att bygga koalitioner och mobilisera resurser inte framgår. Planen har istället tyngdpunkten utifrån den budget som är avsatt för Folkhälsoarbete.

Folkhälsorådet i Töreboda har under 2012 valt att prioritera och utveckla arbetet utifrån en utmaning i Västra Götalands Regionens folkhälsopolicy. Denna utmaning är: *Trygga och goda uppväxtvillkor*. Policyn har en hälsofrämjande inriktning och är en del i arbetet med att förverkliga Vision Västra Götaland- Det goda livet. Policyn anger riktning, värdegrund och förhållningssätt och ska vara vägledande för det främjande och förebyggande folkhälsoarbetet. Den har tagits fram i samverkan mellan Västra Götalandsregionen, kommunerna, den ideella sektorn samt andra folkhälsoaktörer. Den är en gemensam plattform för Västra Götalandsregionen och förhållningssättet är samarbete och samverkan. Med policyn som grund kan folkhälsoaktörer ta fram egna mål och handlingsplaner. Töreboda kommun genomförde processdagar i samtliga MTG kommuner under föregående år och kom därefter överens om att utgå från utmaningar i policyn och använda dessa som grund i de strategiplaner för folkhälsa som gäller från 2011-2014.

Denna plan beskriver vad vi arbetar med under den prioriterade utmaningen och är kopplad till föregående plan som är en långsiktig strategiplan för folkhälsoarbetet i Töreboda kommun. Gällande uppföljningen av arbetet skapas en projektplan för respektive arbetsområde som beskriver arbetet i detalj samt vad som ska följas upp. Respektive verksamheter gör uppföljningen i samråd med Folkhälsoplaneraren.

Arbetsmodell

- Folkhälsoarbetet är ett långsiktigt arbete och en ständigt pågående process. Hälsoläget i kommunen kartläggs varje år genom ett behovsunderlag som tillhandahålls från hälso- och sjukvårdskansliet. Detta underlag underlättar planeringen av folkhälsoarbetet och ligger till grund för folkhälsorådets verksamhet. Behovsunderlaget utgör en del av nämndens underlag vid beställning av folkhälsoarbete och sjukvård. En långsiktig folkhälsoplan görs var fjärde år. Verksamhetsplan med budget, målsättning och strategier tas fram årligen. Arbetet bedrivs genom samverkan och processinriktad verksamhet och följs upp med en årlig verksamhetsberättelse. Folkhälsoråden i Töreboda, Mariestad och Gullspång genomför årligen en gemensam utbildningsdag. Denna dag presenteras statistik, nya rapporter etcetera. Dialog förs utifrån diskussioner om hur vi ska utveckla det främjande och förebyggande arbetet i våra kommuner.

Folkhälsorådets uppgift

- Följa och analysera hälsoutvecklingen hos kommunens invånare
- Lämna förslag till mål och inriktning för folkhälsoarbetet, som bygger på hälsoläget i kommunen
- Upprätta/utarbete förslag till folkhälsoplan som kontinuerligt revideras
- Utifrån fastställd folkhälsoplan koordinera tvärsektoriella folkhälsoinsatser
- Utifrån fastställd folkhälsoplan prioritera samt initiera hälsofrämjande och sjukdoms-/skadeförebyggande insatser
- Aktivt medverka till att utveckla arbetsmetoder utifrån ett helhetsperspektiv på folkhälsa

- Ansvara för budget, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse
- Följa upp och utvärdera vidtagna insatser

Törebodas folkhälsoråd

Folkhälsorådet i Töreboda inordnas direkt under kommunstyrelsen. Varje ledamot representerar utskotten i kommunen.

Ledamöter	Lars-Åke Bergman, ordförande tillika kommunstyrelsens ordförande Bengt Sjöberg, vice ordförande , HSN östra Skaraborg Ann-Charlotte Karlsson, HSN östra Skaraborg Ann- Marie Lundin, utvecklingsutskottet Linn Brandström, utbildningsutskottet Linda Ludvigsson, utbildningsutskottet Berith Bergman, vård och omsorgsutskottet Chatarina Gegerfelt, vård och omsorgsutskottet Ulf Andersson, tekniska nämnden Göran Johansson, miljö och byggnämnden
Tjänstemän	Tommy Sandberg, kommunchef Åke Svensson, förvaltningschef Per-Ola Hedberg, förvaltningschef Kristina Folkesson, biståndsbedömare Kerstin Malm – Tronstad, vårdcentralchef Lars Jönsson, tandklinikchef Pia Gustavsson, folkhälsoplanerare

Trygga och Goda uppväxtvillkor

Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa.

Inriktningsmål 2011 – 2014, se strategiplan för folkhälsoarbete

Familjecentralen Spindeln

Familjecentralen i Töreboda startade 2003 och arbetar förebyggande, stöd ges till föräldrar med barn upp till fem års ålder. Familjecentralen utgör en specifikt viktig roll för unga ensamstående mammor. De får här en tillhörighet som bidrar till en positiv hälsoutveckling för såväl mammor som barn. Familjecentralen har ett delat huvudmannaskap mellan kommunstyrelsen och Primärvården. Familjecentralen är delaktig i samtligt förebyggande arbete som rör barn och ungdomar och Folkhälsorådet stöttar familjecentralen i deras projekt *Fredagsgruppen*.

Föräldrastöd

Arbeta med att stödja barnen och ungdomarna samt deras föräldrar. Utvecklar och sammanställer en plan för vilket stöd föräldrar i Töreboda kommun kommer att erbjudas från 0-18 år. Vi arbetar utifrån den nationella strategi för utvecklat föräldrastöd *En vinst för alla* som Regeringen presenterade 2009.

Barn och ungdomssäkerhetsarbete

Utgångspunkten för vårt arbete är den myndighetsgemensamma plan som MSB tagit fram och som behandlar barn och ungdomars säkerhet. Den antogs 1 oktober 2009 och ska gälla i två år. Syftet är att på sikt minska antalet skador bland barn och unga. Målet är att skapa säkra och trygga miljöer för barn och ungdomar.

Psykisk Livräddning

Erbjuda utbildningsdagar inom metoden psykisk livräddning till personal som möter barn och ungdomar inom skola, socialtjänst samt primärvård. Ett förebyggande arbete som handlar om att skapa medvetenhet hos olika yrkesgrupper för att kunna upptäcka tidiga signaler på psykisk ohälsa. Vi kommer under nästkommande år att erbjuda utbildningar till andra yrkesgrupper samt allmänhet.

ANTD

Arbete utifrån den nationella ANTD strategin som Regeringen presenterade under 2011. Ett underlag kommer att tas fram gemensamt med Mariestad genom att vi gör en hälso och drogvanundersökning under hösten 2011.

Internt hälsoråd

Primärvård, tandvård samt folkhälsoplanerare för dialog kring gemensamma beröringspunkter. En folkhälsodag anordnas.

En Säker och Trygg kommun

Folkhälsorådet är lika med styrgrupp för en säker och trygg kommun. Tyngden i arbetet för en säker och trygg kommun ligger i befintlig verksamhet. Arbetet med en ansökan för en ny återcertifiering fortsätter.

Samverkan med frivilligorganisationer

Att tillsammans med frivilliga krafter skapa möjligheter för barn, ungdomar och vuxna att få möjlighet att delta i aktiviteter.

Gemensamt Brottsförebyggande råd

Töreboda och Mariestad bedriver gemensamt arbetet med ett Brottsförebyggande råd. Rådet består av en styrgrupp och en arbetsgrupp. Styrgruppen består av Folkhälsorådets ordförande samt ytterligare en kommunpolitiker från respektive råd. I arbetsgruppen finns representation från samtliga förvaltningar samt från näringsliv och polis. Brå arbetar utifrån det samverkansavtal som finns mellan kommun och polis. Med utgångspunkt från avtalet är en handlingsplan och åtagandebilagor utformade. Basen i detta arbete bygger på att skapa säkra och trygga miljöer för barn och ungdomar.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en folkhälsofråga. Vi stöttar den befintliga grupp som arbetar med dessa frågor i MTG området. Arbetet bygger delvis på att skapa säkra hemmiljöer för barn och ungdomar. Det pågår även ett arbete med samordning kring barn som lever med psykiskt sköra föräldrar.

Kultur och hälsa

MTG övergripande samarbete med studieförbunden samt kulturen kring ämnet kultur och hälsa. Vi genomför bland annat regelbundna rådslag om hur vårt samarbete ska utvecklas och fortskrida.

Kostarbete

Arbetar tillsammans med kostenheten utifrån den kostvision och policy som Töreboda kommun har gällande den offentliga kosten. Ett samarbete med Västra Götalands nätverk *Skolmatsakademin* finns samt ett samarbete med Hushållningssällskapet. Att implementera policyn samt utforma handlingsplaner för respektive verksamhet kommer att bedrivas under nästkommande år.

Folkhälsorådet stöttar projekt

MTG Trampa och gå och stavgångsgrupper.

Budget

Folkhälsorådets budget samfinansieras av Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen hälso- och sjukvårdsnämnd Östra Skaraborg. Respektive huvudman avsätter tio kronor per kommuninvånare.

Ingående

182 000

Utmaningar för Töreboda kommun

217 barn i Töreboda kommun
lever i ekonomiskt utsatta
hushåll

185 personer i åldern
18-24 år är arbetslösa

529 personer mellan
16-64 år är arbetslösa

3679 personer saknar
eftergymnasial
utbildning

185 personer mellan 18-24 år är arbetslösa

Statistiken är från AMS, Folkhälsoinstitutet, skolverkets betygsdatabas samt SCB 2008, 2009 samt 2010